

Yüklenme Tarihi: 27.10.2023 **Kabul Tarihi:** 11.12.2023 **Yayın Tarihi:** 30.12.2023

Antrenörlerin Liderlik Yönelimleri ile Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi

Murat SARAÇOĞLU^{1*} , Savaş DUMAN¹
¹ Adnan Menderes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

ÖZ

Bu çalışma Antrenörlerin Liderlik Yönelimleri İle Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya katılımda gönüllülük göz önünde bulundurulmuştur. Örneklem seçiminde kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmada ilgili verilerin toplanması için kullanılan anket üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde demografik bilgiler, ikinci kısımda Bolman ve Deal (1991) tarafından geliştirilen Liderlik Stilleri Betimleme Anketi Türkçe uyarlaması Dereli (2003) tarafından Liderlik Stilleri Ölçeği, üçüncü kısımda Vallerand ve diğerleri (1994) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Sezen ve Balçıklı (2010) tarafından yapılan Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği oluşturmuştur. Çalışma da elde edilen veriler üzerinde doğrultusunda SPSS programı ile yapılmıştır. Veri setine Kolmogorov-Smirnova testi uygulanmış ve anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ 'den küçük olduğundan verilerin normal dağılıma sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Analiz için parametrik olmayan testlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Üçten az değişkenler için Mann Whitney U testi, üç ve daha fazla değişkenler ise Kruskal Wallis H testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular istatistiksel olarak $p > 0.05$ düzeyinde anlamlılık düzeyi ile test edilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistik, spearman korelasyon analizi ve parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Araştırmada %95 güven aralığına göre analiz yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach's Alpha katsayısı ile belirlenmiştir. Araştırma bulgularında antrenörlerin sportmenlik düzeyleri ile; liderlik yönelimleri arasında yapılan spearman korelasyon analizi sonucu anlamlı ve orta düzeyde pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0.01$). Sonuç olarak Liderlik stilleri ölçeğinde katılımcıların puan ortalamalarının yüksek düzeyde olduğu Çok boyutlu sportmenlik ölçeği puan ortalamasının yüksek düzeyde görülürken olduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Antrenör, Liderlik, Sportmenlik.

Examination of Coaches' Leadership Orientations and Sportsmanship Behaviors

ABSTRACT

This study aims to examine the Leadership Orientations and Sportsmanship Behaviors of Coaches. Taking into account factors such as cost and accessibility, the data were sent to the participants via Google Drive. Volunteering was considered in participating in the research. In this context, a total of 254 people were reached. The questionnaire used in the research to collect the relevant data consists of three chapters. In the first chapter the Demographic information, in the second chapter the Leadership Styles Scale by Dereli (2003), the Turkish version of the Leadership Styles Descriptive Questionnaire developed by Bolman and Deal (1991), in the third chapter the Multidimensional Sportsmanship Orientation Scale developed by Vallerand et al. (1994) and Turkish adaptation made by Sezen and Balçıklı (2010) is held. The Kolmogorov-Smirnova test was applied to the data set and it was concluded that the data did not have a normal distribution since the significance level was less than $p < 0.05$. It was decided to apply non-parametric tests for analysis. For less than three variables the Mann Whitney U test was used and for three or more variables the Kruskal Wallis H test was used. The findings were tested with a statistical significance level of $p > 0.05$. Descriptive statistics, spearman correlation analysis and non-parametric tests were used in the analysis of the data. In the research, analysis was made according to the 95% confidence interval. The reliability of the scale was determined by the Cronbach's Alpha coefficient. In the research findings, with the sportsmanship levels of the coaches; As a result of the spearman correlation analysis performed between leadership orientations, it was concluded that there was a significant and moderately positive relationship ($p < 0.01$). As a result, it is seen that the mean score of the participants in the Leadership Styles Scale is at a high level, while the mean score of the Multidimensional Sportsmanship Scale is at a high level.

Keywords: Coach, Leadership, Sportsmanship.

GİRİŞ

Her gün gelişmekte olan dünyada bireylerin ve kurumların gereksinimleri her geçen gün artmakta ve bu gereksinimlere karşılık verebilecek ve lider ruhlu bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu durum insanoğlunun ortaya çıkışından bu yana oluşan doğal bir olgudur. Kişiye yol gösterme, geliştirme, yürütme gibi özü liderlik olan, uygulanan eyleme hem katkı sunan hem de katkının içerisinde bulunan bir eylemdir. Öyle ki lider olan bir birey “iş” sorununun çözümünde sorunun ortasında çevresindekiler ile bulunan ve belirlenen sorunu çözüme ulaştırmada yol gösterirken ekibiyle uyumlu adım atan ve sonuca ulaşan bireydir. (Aydın ve diğerleri, 2016).

Liderlik, bir amacı gerçekleştirmeye yönelik olarak diğerlerini yönlendirme ve onlara rehberlik etme sanatı olarak ifade edilmektedir (Özdemir, 2003). Lider, bulunmuş olduğu ortamda koşullar ne olursa olsun girişimci, yenilikçi, uzlaşmacı, diğer bireylere öncülük yapan, kendi kişiliği ve duruşu ile karar veren, önsözleri güçlü olan ve cazibe sahibi gibi özellikler bulundurup, ayrıcalık yaratan bir karakterdir. (Donuk, 2016).

Yapılan bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere liderlik, edinilen bilgi birikimi ve kişisel yeteneklerle hedefleri gerçekleştirmek amacıyla kitleleri belirli hedefler doğrultusunda, etkileyebilme, güdüleyebilme, iletişim tekniklerini etkili kullanabilme ve etkin bir sevk ve idare sistemi oluşturabilme süreci olarak tanımlanabilir (Beltekin ve Kuyulu, 2019).

Eğitmenler, sosyokültürel olarak bireylerin davranış biçimlerini ve tutumlarını etkileme veya değiştirme gücüne sahiptirler. Bir nevi eğitmenlik görevi yapan antrenörlerde sporcuların performansını, davranış biçimlerini, psikolojik ve duygusal refahlarını etkilediğini ortaya koymuştur (Şahin, 2011). Sporcu performansını etkileyen bir diğer unsurda sportmenlik kavramıdır.

Sportmenlik bir ahlak kavramı olarak belirtilir. Bu doğrultuda sporla ilgilenen bireylerin belirli davranış tarzlarını uygulamaları beklenir. Bu davranış tarzları direkt olarak sporun içindeki tüm bireylerle ilgilidir (Abad, 2010). Toplumsallaşma sürecinde sporun önemli bir katkı sağladığı ve uygun ahlaki davranışların geliştirilmesinde önemli bir kaynak olarak görülebilir. Sporun ayrıca farklı branşlar da sporcular arasında takım arkadaşları ile işbirliği yapmayı öğretmek, ahlaki çözüm önerileri edinmek için bir araç olduğu düşünülebilir (Akt. Yıldız, 2019).

Sporcuların yarışma içerisinde, güçlenen durumlarda bile kurallara tam anlamıyla bilinçli olarak, istikrarla ve sabırla bağlı olmaları, fırsat eşitliğine hassasiyet göstererek haksız dezavantajları reddetme, rakibin haksız dezavantajlarından faydalanmama, rakibi bir düşman olarak değil, oyunun bir parçası gibi görüp, kendisi gibi eşit haklara sahip bir birey olarak kabul etmeleri ve değer vermeleri de sporda üzerinde durulması gereken unsurlardır (Elik, 2017).

Alan yazını incelendiğinde davranışlar açısından farklı liderlik tarzları ortaya konmuş ve yapılan araştırmalar ile her geçen gün yeni liderlik tarzları ortaya konmaya devam etmektedir. Buradan yola çıkarak çalışmamızın antrenör ve sporcular açısından rehberlik edeceğine inanılmaktadır. Bu çalışma Aydın İlindeki antrenörlerin liderlik yönelimleri ile sportmenlik davranışlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL VE METOD

Bu çalışma Antrenörlerin Liderlik Yönelimleri İle Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın bu kısmında araştırma modeli, çalışma grubu gibi bilgiler yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, tarama modeli kapsamında ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki veya daha çok sayıda değişken arasında birlikte değişimin

varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlar (Karasar, 2015).

Evren ve Örneklem

Örneklem seçiminde kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın evrenini çalışan antrenörler oluştururken örneklemini Aydın ilinde çalışan spor antrenörleri oluşmaktadır. Örneklem kapsamına alınan öğrencilere çalışmanın amacı açıklanarak, çalışmaya katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı belirtilmiştir.

Veri Toplama Yöntemi

Veriler maliyet ulaşılabilirlik gibi unsurlar göz önünde bulundurularak katılımcılara Google Drive üzerinden ulaştırılmıştır. Araştırmaya katılımda gönüllülük göz önünde bulundurulmuştur. Toplamda 254 kişiye ulaşılmıştır. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 30/11/2021 tarihli 31906847/050.04.04-08-203 sayılı etik kurul izni alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın anket formu üç kısımdan oluşmuştur. Birinci kısımda katılımcıların kişisel özellikleri, ikinci kısımda Liderlik Stilleri Ölçeği, üçüncü kısımda Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği oluşturulmuştur.

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların bilgilerini belirlemeye yönelik araştırmacı tarafından oluşturulan; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, spor branşı, spor geçmişi, mesleki kıdem gibi 6 demografik bilgiden oluşan kişisel bilgi formu oluşturulmuştur.

Liderlik Yönelimi Ölçeği

Bolman ve Deal (1991) tarafından geliştirilen Liderlik Stilleri Betimleme Anketi Türkçe uyarlaması Dereli (2003) tarafından yapılan ölçek 4 boyut ve 32 madde oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçekleğe ait güvenilirlik analizi sonucu Cronbach Alpha değerleri ise; yapısal çerçeve için 0.92; insan kaynakları çerçevesi için 0.93; politik çerçeve için 0.91 ve sembolik çerçeve için 0.90 olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği

Vallerand diğerleri (1994) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Sezen ve Balçıkınlı (2010) tarafından yapılan orijinal formunda 25 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması sonucu 4 faktörlü bir yapıya ve 20 maddeye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçekleğe ait güvenilirlik analizi sonucu Cronbach Alpha değerleri ise; Sosyal Normlara Uyum 0,86; Kurallara ve Yönetime Saygı 0,83; Sporda Sorumluluklara Bağlılık 0,91; Rakibe Saygı 0,82 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre de ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

İstatistiksel Değerlendirme

Çalışmada veriler SPSS programı ile analizi değerlendirilmiştir. Veri setine Kolmogorov-Smirnova testi uygulanmış ve $p < 0.05$ anlamlılık değerinden küçük olduğu görülmüştür. Veriler normal dağılım göstermediğinden dolayı non-parametrik testlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Analiz yapılırken üçten az değişkenler için Mann Whitney U testi, üç ve daha fazla değişkenler ise Kruskal Wallis H testi ile analiz edilmiştir. Araştırmada %95 güven aralığına göre analiz yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach's Alpha katsayısı ile ortaya çıkarılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Demografik Değişkenler

Değişkenler	f	%	
Yaş	18-23 yaş	31	12,2
	24-29 yaş	42	16,5
	30-35 yaş	53	20,9
	36-41 yaş	42	16,5
	42-47 yaş	42	16,5
	48 yaş ve üstü	44	17,3
	Toplam	254	100,0
Cinsiyet	Kadın	126	49,6
	Erkek	128	50,4
	Toplam	254	100,0
Mesleki Kıdem	3 yıl ve altı	55	21,7
	4-7 yıl	53	20,9
	8-11 yıl	48	18,9
	12-15 yıl	29	11,4
	16 yıl ve üstü	69	27,2
	Toplam	254	100,0

Tablo 1’de katılımcılara yönelik tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Kategorik değişkenlerde yaş aralığında en çok 30-35 yaş aralığındaki bireyler yer alırken (n=53), Cinsiyet değişkeninde erkek katılımcılar (n=128), ve 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip olan katılımcılardan oluşmaktadır (n=69).

Tablo 2. Ölçeklere İlişkin Normallik Analizi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSÖ	,104	254	,000	,906	254	,000
ÇBSYÖ	,107	254	,000	,910	254	,000

Tablo 2’de katılımcılardan elde edilen bulgulara yönelik normallik testi sonuçları yer almaktadır. Katılımcı sayısı 50’den fazla olduğundan Kolmogorov-Smirnova testi uygulanmış ve anlamlılık değerinden küçük olduğu görülmüş ve verilerin normal dağılıma sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Analiz için parametrik olmayan testlerin uygulanmasına karar verilmiştir.

Tablo 3. Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Cronbach Alpha Katsayısı
LSÖ	,967
ÇBSYÖ	,958

Tablo 3’te ölçeklere ilişkin güvenirlik analizi sonuçları yer almaktadır. Cronbach Alpha değerine bakıldığında, ölçek toplam ve ölçeklere ait tüm alt boyutların yüksek derecede güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 4. Ölçeklere İlişkin Tanımlayıcı Değerler

Değişkenler	Minimum	Maximum	\bar{x}	Ss
LSÖ	1,00	5,00	3,7847	,93834
ÇBSYÖ	1,00	5,00	3,6512	1,05615

Tablo 4'te ölçekler ve boyutlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Hem Liderlik stilleri ölçeği ortalama puanının hem de Çok boyutlu sportmenlik ölçeği ortalama puanlarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Değişkenlere Yönelik Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları

	1-	2-
5- LSÖ	1,000	,377**
	-	,000
10- ÇBSYÖ	,377**	1,000
	,000	-

p<0,01**, p<0,05*

Tablo 5'te antrenörlerin sportmenlik düzeyleri ile; liderlik yönelimleri arasında anlamlı ve orta düzeyde pozitif ilişki olduğu görülmektedir (r= ,377 p<0.01).

Tablo 6: Antrenörlerin Liderlik Yönelimleri İle Sportmenlik Davranışlarının Yaş Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Yaş	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare Değeri	df	p	Post Hoc
LSÖ	(1)18-23 yaş	31	159,24	17,456	5	,004*	1>4,5
	(2)24-29 yaş	42	149,88				
	(3)30-35 yaş	53	125,27				
	(4)36-41 yaş	42	129,38				
	(5)42-47 yaş	42	106,62				
	(6)48 yaş ve üstü	44	104,59				
ÇBSYÖ	(1)18-23 yaş	31	167,42	18,088	5	,003*	1>5,6
	(2)24-29 yaş	42	147,87				
	(3)30-35 yaş	53	123,72				
	(4)36-41 yaş	42	118,05				
	(5)42-47 yaş	42	110,73				
	(6)48 yaş ve üstü	44	109,52				

p<0,05*

Tablo 6'da antrenörlerin liderlik yönelimleri ile yaş değişkeni arasında yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p<0.05). Gruplar arası farklılığı tespit etmek amacıyla yapılan fark analizinde; 18-23 yaş ve 36-41 yaş aralığı antrenörlerin puanlarının 42-47 yaş aralığı antrenörlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Antrenörlerin sportmenlik davranışları ile yaş değişkeni arasında yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p<0.05). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan analizde 18-23 yaş aralığı antrenörlerin puanlarının 42-47 yaş ve 48 yaş ve üstü antrenörlerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Antrenörlerin Liderlik Yönelimleri İle Sportmenlik Davranışlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Man Witney U Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıralama Toplamı	U Değeri	z	p
LSÖ	Kadın	126	128,96	16249,00	7880,000	-,315	,753
	Erkek	128	126,06	16136,00			
ÇBSYÖ	Kadın	126	125,42	15803,50	7802,500	-,447	,655
	Erkek	128	129,54	16581,50			

p<0,05*

Tablo 7’de antrenörlerin liderlik yönelimleri ve sportmenlik davranışları ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan Man Witney U Testinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 11: Antrenörlerin Liderlik Yönelimleri İle Sportmenlik Davranışlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Mesleki Kıdem	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare Değeri	df	p	Post Hoc
LSÖ	⁽¹⁾ 3 yıl ve altı	55	155,95	11,462	4	,022*	1>5
	⁽²⁾ 4-7 yıl	53	119,04				
	⁽³⁾ 8-11 yıl	48	120,40				
	⁽⁴⁾ 12-15 yıl	29	130,53				
	⁽⁵⁾ 16 yıl ve üstü	69	114,99				
ÇBSYÖ	⁽¹⁾ 3 yıl ve altı	55	157,34	13,830	4	,008*	1>5
	⁽²⁾ 4-7 yıl	53	127,41				
	⁽³⁾ 8-11 yıl	48	125,77				
	⁽⁴⁾ 12-15 yıl	29	115,88				
	⁽⁵⁾ 16 yıl ve üstü	69	109,88				

$p<0,05^*$

Tablo 11’da antrenörlerin liderlik yönelimleri ile mesleki kıdem değişkeni arasında yapılan Man Witney U Testi sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Farkın kaynağını ortaya çıkarmak amacıyla yapılan fark testinde 3 yıl ve altı mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarının 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarından yüksek olduğu görülmektedir.

Antrenörlerin sportmenlik davranışları ile mesleki kıdem değişkeni arasında yapılan Man Witney U Testi sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Farkın kaynağını ortaya çıkarmak amacıyla yapılan fark testinde 3 yıl ve altı mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarının 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarından yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Antrenörlerin liderlik yönelimleri ile yaş değişkeni arasında yapılan analiz Sonucu sembolik liderlik dışında tüm alt boyutlarda ve ölçek genel puanında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Gruplar arası farklılığı tespit etmek amacıyla yapılan fark analizinde; 18-23 yaş ve 36-41 yaş aralığı antrenörlerin puanlarının 42-47 yaş aralığı antrenörlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmamızı destekler nitelikte olan Kılınçarslan (2013) araştırmasında yaş ile liderlik davranışları arasında istatistiki açıdan farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak Kadak (2008) ve Akçadağ’ın (2008) araştırmalarında yaş ile liderlik davranışları arasında istatistiki açıdan bir anlamlılık bulunmamaktadır. Bu çalışmalar ile yapmış olduğumuz çalışma sonucunun destekler nitelikte olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonucun nedenleri arasında ise örneklem grubunun yaş aralığı, çalışma hayatı ve çalışma ortamı, idari görevleri, bireyin meslek hayatı öncesi ve sonrası kişisel kazanımları gibi nedenlerin bu farklılıklara yol açtığı söylenebilir.

Antrenörlerin sportmenlik davranışları ile yaş arasında yapılan analiz sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Gruplar arası farklılığı tespit etmek amacıyla yapılan fark analizinde; 18-23 yaş aralığı antrenörlerin puanlarının 42-47 yaş ve 48 yaş ve üstü antrenörlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Yalçın ve diğerleri (2020)’nin üniversitedeki amatör sporculara yapmış oldukları araştırmada, çalışmamız ile paralellik göstermeyen sonuçlar elde etmiştir ve katılımcıların yaş değişkeni ile sportmenlik yönelimleri arasında istatistiki olarak farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Literatürde genel olarak rakibe saygı alt boyutuna ait değerlerin en düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir (Stornes ve Bru, 2002; Stornes ve Ommundsen, 2004).

Antrenörlerin liderlik yönelimleri ile cinsiyet arasında yapılan analiz sonucuna baktığımızda istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olmadığı görülmektedir. Çalışmamız ile paralellik gösteren Tapşın diğerleri (2020) ‘ninyaptıkları araştırmada antrenörlerin liderlik yönelim ile cinsiyet değişkenine arasında anlamlı

bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bunun nedeni, kadın ve erkek antrenör ayrımı olmadan tüm antrenörlerin belirlenen hedeflere ulaşmasına yönelik sporcuları için etkili olan liderlik davranışlarını taşımasının önemli olduğuna bağlanabilir. Konuyla ilgili alan yazın tarandığında çalışmamızla paralellik gösteren diğer çalışmaların olduğu tespit edilmiştir (Atar ve Özbek, 2009; Semiz, 2011; Güngör, 2016; Özkan, 2012).

Antrenörlerin sportmenlik davranışları ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan analiz sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Çalışmamızı destekler nitelikte olan Miller, Roberts ve Ommundsen (2004) tarafından yapılan araştırmada, sosyal normlara, kurallara ve yönetime, rakibe saygı boyutlarında anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir. Ancak Yıldız'ın (2019) yapmış olduğu araştırmada, kurallara ve yönetime saygı, rakibe saygı ve ahlaktan uzaklaşma boyutlarındaki cinsiyet farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kadınların sosyal normlara saygı boyutunda gösterdiği yüksek değerler, erkeklere göre toplumun sosyal olarak kabul görmüş değerlerine, alışlagelmiş geleneklerine daha saygılı olduklarını ortaya koymuştur.

Antrenörlerin liderlik yönelimleri ile mesleki kıdem değişkeni arasında yapılan analiz sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Farkın kaynağını ortaya çıkarmak amacıyla yapılan fark testinde 3 yıl ve altı mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarının 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarından yüksek olduğu görülmektedir. Alanyazında araştırmamızı destekler nitelikte olan çalışmalara rastlanılmıştır (Çetintaş, 2019; Öz, 2018).

Öz'ün (2018) çalışmasında antrenörlük mesleği geçmişi değişkenine göre ele alındığı araştırmaya katılmış olan beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik yönelimi alt boyutları ile herhangi bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Meslek yaşı 21 yıl ve üzeri olan beden eğitimi öğretmenlerinin yapıyı kurma (yapısal liderlik ve insan kaynaklı liderlik) liderlik yönelimi, meslek yaşı 1-5 yıl, 6-10 yıl ve 11-15 yıl olanlardan anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Antrenörlerin sportmenlik davranışları ile mesleki kıdem değişkeni arasında yapılan analiz sonucu istatistiksel olarak farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Farkın kaynağını ortaya çıkarmak amacıyla yapılan fark testinde 3 yıl ve altı mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarının 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarından yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sonuçlar doğrultusunda; mesleki kıdem yılı arttıkça antrenörlerin sportmenlik davranışlarında bir düşüş olduğu söylenebilir.

Öneriler

- Bu çalışmada, çalışma grubu sadece Aydın ilinde çalışan spor antrenörleri oluştururken yapılacak çalışmalarda Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören antrenör adayları ve Gençlik Spora bağlı olan antrenörler de çalışma grubuna dâhil edilebilir.
- Sportmenlik davranışlarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.
- İlkokuldan itibaren Beden Eğitimi ve Spor dersinde öğrencilere sportmenliğin önemi ve sportmenlik alanında ödül almış sporcular anlatılabilir.

KAYNAKÇA

- Abad, D. (2010). "Sportsmanship". *Sport, Ethics and Philosophy*. 4 (1). 27-41.
- Akçadağ, S. (2008). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Liderlik Davranışları Ve Kişili Özellikleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. (Ankara İli Örneği) Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Atar, E. ve Özbek, O. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik davranışları. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 51-59.
- Aydın R., Bozkuş T. ve Kul M. (2016). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarındaki Öğrencilerin Liderlik Özelliklerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 4 (Special Issue 1), 122-131.

- Beltekin, E. ve Kuyulu, İ. (2019). Spor Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin liderlik yönelim düzeylerinin incelenmesi (Erciyes Üniversitesi örneği). *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 1(1), 26-29.
- Bolman, Lee G. ve DEAL, Terrence (1991), “Liderlik ve Yönetim Etkinliği: Çok Çerçevesel, Çok Sektör Bir Analiz”, *İnsan Kaynakları Yönetimi Dergisi*, S.30(4), ss.509-534.
- Çetintaş, Y. (2019). *Karate Antrenörlerinin Liderlik Yönlerinin İncelenmesi*, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bartın.
- Dereli M. (2003). A Survey Research of Leadership Styles of Elementary School Principals/İlköğretim Okulu Müdürlerinin Liderlik Davranışları. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Donuk, B. (2016). *Liderlik ve Spor*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Elik, T. (2017). *Güneydoğu anadolu bölgesi futbol takımlarında amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güngör, N. B. (2016). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının epistemolojik inançları ile liderlik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 15. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılınçarslan, S. (2013). *Okul Yöneticilerinin Liderlik Stilleri İle Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (İzmir İli Karabağlar İlçesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Okan üniversitesi, İstanbul.
- Miller, B. W., Roberts, G. C. and Ommundsen, Y. (2004). Effect of Motivational Climate on Sportpersonship Among Competitive Youth Male and Female Football Players. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 14(3), 193-202.
- Öz, N. (2018). *Beden eğitimi öğretmenlerinin iletişim becerilerinin liderlik davranışlarına olan etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Özdemir, E. (2003). Liderlik ve etik. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(2), 151-168.
- Özkan, N. Ö. (2012). *Hemşirelik öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve motivasyon düzeylerinin incelenmesi*. Doktora Tezi, İstanbul Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, İstanbul.
- Semiz, H. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinde sporun liderlik üzerine etkisi: Hendek örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Sezen-Balçıkantlı, G. (2010). Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1-10.
- Stornes, T. and Ommundsen, Y. (2004). Achievement goals, motivational climate and sportpersonship: a study of young handball players. *Scandinavian Journal of Education*, 48(2), 205-221.
- Şahin, M. (2011). Alp disiplini kayak antrenörlerinin çeşitli fiziksel ve fizyolojik parametrelerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 108-113.
- Tapşın, F. O., Bayazıt, B., Aydemir, A. ve Tapşın, F. O. (2020). Bireysel ve Takım Sporlarındaki Antrenörlerin Liderlik Davranışları Yönelimlerinin Bazı Değişkenlere Göre Belirlenmesi (Sakarya İli Adapazarı İlçesi Örneği). *Electronic Turkish Studies*, 15 (5).
- Vallerand, RJ ve GF Losier (1999). Sporda içsel ve dışsal motivasyonun bütünleyici bir analizi. *Uygulamalı Spor Psikolojisi Dergisi*. 11: 142-69.
- Yıldız, M. (2019). *Sporcularda Sportmenlik Yönelimi: Hedef Bağlılığı ve Sporda Ahlaktan Uzaklaşmanın Rolü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.